

They say I worship the devil ... They must be stupid or blind ...
I'm just a rock 'n' roll rebel

MIKE BRAKE – Sociologija subkultur

Brake se v pričujočem delu ukvarja z mladino in njenimi implikacijami na vsakdanje življenje. Vsebinsko se osredotoča ne le na mladinske subkulture, kar je najpogostejši predmet raziskav v danem obdobju in kar bi lahko pričakovali, ampak se loti tudi nekaterih drugih konstelacij mladine in s strani starejših tako zelo opevanega mladostništva (»Mladi ljudje so vedno trpeli zaradi nevoščljive kritike starejših...«; Brake 1984: 17; pa tudi v vsakdanji govorici starejših lahko pogosto slišimo nekaj v smislu »tisti, ki ima mladost, ima vse«).

Knjiga je strukturirana kot sistematičen sociološki pregled fenomena mladine v povojnem obdobju, predvsem v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Seveda je neizbežno, da se je avtor dotaknil subkultur in kontrakultur, saj je ravno to področje, ki je mladino tistega obdobja najbolj zaznamovalo in bilo nenazadnje tudi akademsko pomembno (ne smemo pozabiti, da so se zaradi analiz mladinskih subkultur razcvetele kulturne študije, predvsem študije življenjskih stilov in kasneje identitet!). Po drugi strani pa Brake ponuja tudi razumevanje mladine v širšem družbenem smislu.

Mladinske kulture ne moremo enostavno stereotipno zreducirati na »Sex and drugs and rock'n'roll«, kar je dobro argumentirano v prvem delu knjige, ki se ukvarja predvsem s subkulturo kot analitičnim sredstvom. Brake opozori na poseben status mladih in mladostništva v t.i. panevropskem svetu (Avstralije z Oceanijo in celinskega dela Evrope Brake sicer ne analizira, a če bi jih, bi se rezultati zagotovo vsaj delno skladali s tistimi, dobljenimi v ZDA in Veliki Britaniji) in opozarja na problem zaznamovanosti in statusa, ki je preprosto posledica mladosti. Gre torej za zaznamovanost, ki je pogojena z obdobjem, ki je v življenju neizbežno. Opredeli dve vrsti »rešitev« zaznamovanosti, individualno in kolektivno. Pod individualne rešitve uvrsti nezadovoljstvo, disociacijo, sovraštvo do samega sebe in psihološko poškodbo. Te individualne rešitve so ponavadi manj transparentne, kažejo se na mikronivoju in posledično jih družba opazi, ko pride do psihičnega ali/in fizičnega propada posameznika. Kolektivne rešitve so subkulturne. Ker v tem primeru ne gre za rešitve posameznika, so bolj transparentne in zgodaj opazne, saj apriori zadevajo okolje, v katerem se subkultura razvija.

Z navedbami ostalih avtorjev (npr. Gordona in McLung Leeja, Forda, Cohena in nekaterih ostalih) ter lastnega pogleda opredeli koncept subkulture in ga naveže na širša družbena vprašanja, kot so npr. vprašanja dominantnega razreda in ideologije, stereotipizacije v povezavi z delom množičnih medijev ipd. Dotakne se tudi vprašanja stila, ki zajema koncept brikolaža, družbene resničnosti in identitete. Pomembna tema tega prvega dela je tudi deviantnost, ki je neposredna posledica stika in ki jo kot deviantno opredeli dominantna kultura; subkulture namreč kot ostali družbeni fenomeni ne nastajajo v vakuumu, ravno nasprotno: nastajajo binarno kot kritika ali zoperstavljanje sistemu in so logično podvržene negativnim reakcijam (vsaj na začetku). Opozori na dinamično dimenzijo mladinskih kultur in jih razdeli na štiri glavna področja: spodobno mladino, prestopniško mladino, kulturniške upornike in politično militantno mladino.

Prvi del knjige tako postavlja okvir za nadaljne pisanje.

V nadaljevanju se osredotoči na sociološke teorije prestopniških subkultur v Veliki Britaniji in Združenih državah Amerike, predvsem na chichaško šolo in družbeno ekološko mesta, teorijo anomalije, ameriški naturalizem in novi val angleške subkulturne teorije. Na tem mestu se loti močne povezave med razredno pripadnostjo in (ne)članstvom v subkulturi, opozarja tudi na pomen rase (čeprav se tega vprašanja posebej loteva v enem kasnejših poglavij).

Tu pridejo na vrsto kratke analize posameznih angleških subkultur in stilov delavskega razreda: tediji, modi, rokerji, kožoglavci (nekoliko nerodna skovanka prevajalca, na kar sicer opozarja tudi sam), bleščavi in lesketavi rok (glamrock and glitter; ponovno ne preveč posrečen prevod) in pank so predstavljeni s stališča vrednot in perspektive pripadnikov subkulture.

Tretje poglavje je namenjeno boemskim in radikalnim tradicijam v mladinski kulturi, od katerih je gotovo najbolj znana, toda še zdaleč ne edina, hipijevstvo. Opozarja na drugačno naravo teh tradicij in na dejstvo, da so se navadno razvile med mladimi srednjega razreda, ki imajo drugačen statusni položaj in jim subkulture ne predstavljajo načina kazanja razredne frustriranosti in materialne deprivacije, kar je značilno za subkulture delavskega razreda. Boemske in radikalne tradicije

(torej bitniki, hipiji, friki, glave oz. »headi« ter politično militantna in protestna gibanja) se ponavadi borijo proti sistemu, ki proizvaja duhovno praznino (potrošništvo, znanost ipd.), najsi gre za aktiven ali pasiven odpor. Od tu izvirajo ekperimentiranje z drogami, spolnostjo ipd. na eni ter protesti in demonstracije na drugi strani. Hkrati pa Brake omeni tudi drugačno zavezanost subkulturi glede na obdobje v posameznikovem življenju, ko je subkultura okvir identifikacije in čas, ki

ga posameznik subkulturi (lahko) nameni. Za delavske subkulture je namreč značilno, da so nekaj »za zraven«, torej pridejo na vrsto takrat, ko so opravljene ostale obveznosti (npr. delo), hkrati pa so povezane s krajšim obdobjem v življenju posameznika. Na drugi strani so boemske in radikalne tradicije večkrat življenjski stil in ni jasne razmejitev med delom in subkulturo samo. Pripadniki teh gibanj tudi niso »člani« le neko obdobje, ampak ponavadi dlje časa, mnogi »v srcu« ostanejo npr. hipiji do konca življenja. Ta dejstva so seveda močno povezana s statusom. Pripadniki srednjega razreda si namreč lažje privoščijo nedelo in »odklop«, saj jih ne tarejo skrbi, povezane z materialnimi dobrinami (mnogokrat so privrženci študentje).

Brake se osredotoča tudi na marginalizirane posameznike v subkulturah in na subkulture marginaliziranih posameznikov. Tu gre za črnsko in rjavopolto mladino ter ženske. Predstavi rastafarijance in feministična gibanja, slednja bolj implicitno. Predvsem opozarja na pomembnost rase pri izoblikovanju pogleda na svet in problem identitete druge generacije priseljencev ter na maskulinizem v subkulturah (problem, na katerega je opozarjala Angela McRobbie).

Zaključek knjige je ponovno namenjen implikaciji subkultur na širše družbeno področje. Brake analizira odnos med fabricirano kulturo in subkulturami, loti se brezposelnosti, identitet in mladine kot družbenega problema, poda pa tudi predloge za razrešitev nekaterih z mladino povezanih problemov.

Danijela Tamše